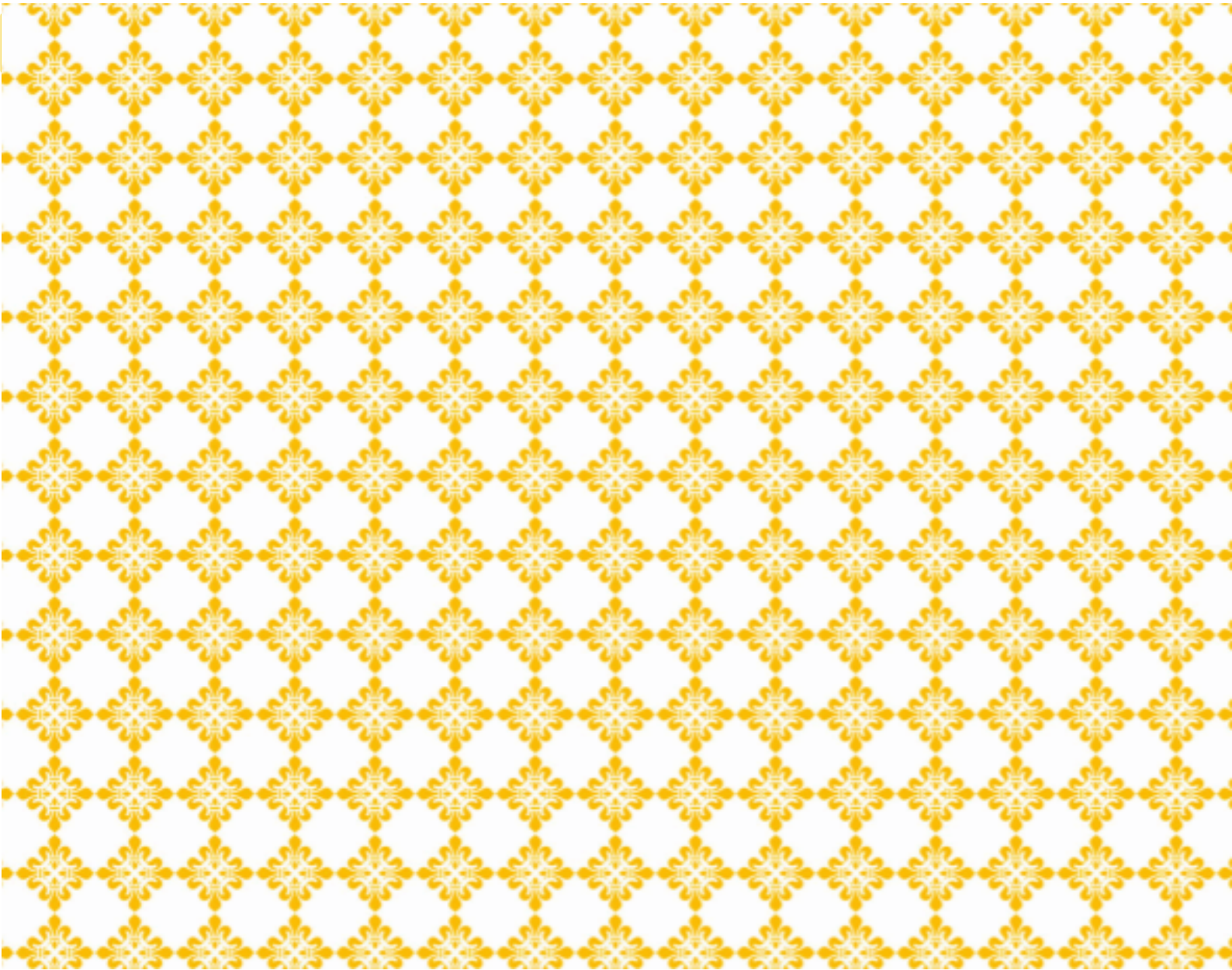

Delårsrapport augusti 2024

Vård- och omsorgsnämnden

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Uppdrag och ansvar	3
3	Väsentliga händelser.....	4
4	Uppföljning av mål	6
4.1	Kommunfullmäktiges målbild och övergripande mål.....	6
4.2	Utvecklingsmål för grunduppdraget.....	9
5	Uppföljning av riktade satsningar och uppdrag.....	13
5.1	Satsningar och uppdrag från kommunfullmäktige.....	13
6	Uppföljning ekonomi	13
6.1	Ekonomisk analys.....	15
6.2	Åtgärder för budget i balans	16
6.3	Uppföljning volymer.....	16
7	Uppföljning av väsentliga externa utförare.....	17
7.1	Sammanfattning av utförd uppföljning.....	17
8	Investeringsredovisning.....	17
8.1	Investeringsredovisning, årlig budget (mnkr).....	17
9	Förväntad utveckling.....	18
10	Internkontroll.....	18

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga till internkontrollplan

1 Sammanfattning

Delårsrapport augusti 2024 sammanfattar perioden januari-augusti i vård- och omsorgsnämndens verksamheter.

Under inledningen av året har vård- och omsorgsnämnden fokuserat med full kraft på att starta upp ett gediget förändringsarbete, på bred front, i syfte att skapa förutsättningar för en hållbar ekonomi utan återkommande och årliga underskott, säkerställa förvaltningens kompetens på lång sikt samt att värna och utveckla kvalitet för de vi är till för. Nämnden har också arbetat med implementering av den nya styrmodellen inklusive de utvecklingsmål som är prioriterade av vård- och omsorgsnämnden:

- Mera effektiva och ändamålsenliga arbetssätt.
- Samordnade vård- och omsorgsprocesser.
- Vara en attraktiv arbetsgivare.
- Ekonomi i balans.

Förändringsarbetet startade upp i samband med de beslut som fattades av vård- och omsorgsnämnden den 24 april.

Förändringen/omställningen, som kommer att genomföras under en treårsperiod, kan sammanfattas på följande vis:

- Arbete för att avsevärt förbättra och samordna bemanningen i hela förvaltningen. I detta arbete ingår även kompetenssäkring, kompetenssättning samt riktat arbetsmiljöarbete i syfte att säkerställa och utveckla kvalitet för de vi är till för.
- Total organisationsöversyn inklusive effektivisering av stödfunktioner.
- Riktad ekonomisk översyn och åtgärder inom hemtjänst och LSS-verksamhet.
- Utvecklat ledarskap och förändrade chefsuppdrag - rätt person på rätt plats.
- Utvecklat och kvalitetssäkrat budget- och uppföljningsarbete samt kvalitetssäkrad kostnadsnivå med prislappsmodellen.

En stor del av sommaren och hösten ägnades till att ta över samtliga kunder från privata utförare till kommunal regi, ca 200 kunder.

Under året har förvaltningschef och verksamhetschef för HSL slutat och ersatts med tf chefer. Administrativ chef är lånad av socialförvaltningen till 50%. Konsultstöd gällande controller börjar under hösten. Fler förändringar är att vänta.

För 2024 är det ekonomiska läget mycket ansträngt. Nämnden uppvisar ett kraftigt underskott som uppgår till - 29,7 mkr för perioden och prognosen för hela 2024 pekar på ett underskott motsvarande - 51,2 mkr.

2 Uppdrag och ansvar

Vård- och omsorgsnämnden ansvarar för:

Handläggningen och verkställigheten av enskilda ärenden av vård, omsorg och hjälpkaraktär.

Kommunens uppgifter enligt socialtjänstlagen (SoL 2001:453). Dock inte ekonomiskt bistånd, stöd och behandling avseende missbruk, stöd till brottsutsatta, arbetsrehabiliterande sysselsättning samt bostadslösa, eller sådana uppgifter som åligger socialnämnden i Enköpings kommun enligt dess reglemente.

Kommunens uppgifter enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS 1993:387). Nämndens ansvar enligt denna punkt omfattar dock inte verkställandet, utförandet, av korttidsutredningen som avses i 9 kapitlet, 7 paragrafen. Ansvar för utförandet av sådan tillsyn utförs av utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden enligt dess reglemente.

Kommunens uppgifter enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL 2017:30) för personer över 17 år, enligt 3–5 kapitlet samt 11–18 kapitlet.

Kommunens uppgifter enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag (BAB 2018:222) med mera.

Ansvar för det kommunala erbjudandet om servicetjänster enligt lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter (2 kapitlet, 7 paragrafen) för att ge personer över 70 år hjälp med enklare saker för att förebygga olyckor.

Vård- och omsorgsnämnden fattade den 24 april beslut om att genomföra en övergripande organisationsöversyn av förvaltningen i syfte att anpassa den till kundernas behov. Den förväntas vara klar vid årsskiftet 2024/2025.

3 Väsentliga händelser

Under andra kvartalet har nämnd och förvaltning fokuserat på de åtgärder och förändringsarbeten som härleds till det beslut vård- och omsorgsnämnden fattade den 24 april. Se länk.

<https://enkoping.se/download/18.6cc99aga18ec1648bd34c2ef/1713447647601/arende-3-von2023182.pdf>

Myndighet, kvalitet och utveckling:

Flera stora utvecklingsarbeten kopplat till omställningsarbetet och digitalisering pågår.

Intensivt uppföljningsarbete, gällande ekonomiska transaktioner, av privata utförare inom hemtjänsten har genomförts.

En långsiktig lokalförsörjningsplan är antagen av vård- och omsorgsnämnden i syfte att på sikt komma till rätta med den platsbrist som råder gällande vård- och omsorgsboenden och LSS-bostäder.

Beslut och uppstart av ett Lärcentrum med syfte att erbjuda internutbildningar samt säkerställa metoder för kompetensförsörjning och kompetenssättning.

Hälsa och sjukvård:

Sjukskrivningar och svårigheter att rekrytera har utmanat vilket inneburit ett visst behov av att ta in sköterskor via bemanningsföretag.

Tf-verksamhetschef är tillsatt under rekryteringsprocess.

Beslut om att genomföra en uppföljning av tidigare organisationsförändring är fattat och genomförs under hösten.

Äldreomsorg:

Översyn av hemtjänsten innebar en omorganisation av hemtjänsten där alla hemtjänstgrupper nu tillhör samma verksamhetsområde; Enköpings kommunala hemtjänst.

Förändringsarbete angående utförande av hemtjänstinsatser påbörjas under sommaren och hösten. Nya lösningar som digitala inköp, fler tillsynsinsatser via trygghetskamera, och avvecklande av leverans av dagliga varma matlådor har tagits fram.

Övertagande av cirka 200 hemtjänstkunder från Allas- vård och omsorg och Continuum under augusti-september vilket medförde rekrytering

av ca 70 nya undersköterskor/vårdbiträden samt 3 enhetschefer och 4 koordinatörer.

Flera kunder med omfattande behov av sjukvård, omvårdnad och tillsyn samt tillfällig punktbevakning av väktare och extra personalresurser på korttidsplatser.

Vi börjar också se över möjligheter till differentierade arbetsuppgifter där vissa undersköterskor får särskilt ansvar för mer avancerade medicinska insatser och omvårdnad. Vissa serviceuppgifter kan läggas på andra intresserade och utvalda medarbetare.

Upphandling och driftsättning av ca 1 200 nya digitala trygghetslarm genomfördes innan midsommar.

LSS & Socialpsykiatri:

Förvaltningens omställningsarbete innebär att två av resultatenhetscheferna inom verksamhetsområdet får riktade uppdrag mot hela förvaltningen vilket medför omfördelning av arbetsuppgifter internt samt omprioriteringar i pågående processer.

Utmaningar i ledarskapet på LSS-boenden har haft negativ påverkan i verksamheterna. Tre enhetschefer inom samma enhet valde, av olika anledningar, att avsluta sina tjänster vilket fick konsekvenser som högre arbetsbelastning för övriga chefer samt ökad oro i verksamheterna.

Följande aktiviteter har genomförts under perioden som innebär positiva förändringar och som bidrar till ökad kvalitet, effektivitet och minskade kostnader.

- En ny insats, Träningsboenden har möjliggjort att verkställigheten har tagit hem dyra externa placeringar. Genom att tänka nytt och samla rätt kompetens har verksamheten kunnat möta upp komplexa kunders behov på ett nytt sätt vilket varit gynnsamt för både ekonomi och kundnöjdhet.
- Insatser med digitala möten inom boendestöd startade upp under våren. Det har medfört tidsbesparingar och upplevelsen är att kunderna som nyttjar tjänsten är mycket positiva. Verksamheten ser möjligheter att bredda detta koncept framöver.
- Ökat samarbete mellan olika LSS-boenden och mellan boenden och daglig verksamhet har resulterat i minskade personalkostnader. Samarbetet har också bidragit till en ökad samanhållning och förståelse för varandras uppdrag vilket är mycket positivt.
- Vi ser över behovet av dubbelbemanning och utmanar oss i att våga tänka nytt och arbeta med andra metoder för att minska bemanning
- Metodhandledarna inom LSS har fått tydliga gemensamma uppdrag i syfte att höja kundkvalitén. En enad metodhandledarorganisation börjar växa fram med fokus på att öka kunskaperna inom AKK (alternativ och kompletterande kommunikation) för medarbetarna. Detta för att öka den kommunikativa tillgängligheten för kunderna i linje med socialstyrelsens rekommendationer och FN:s konvention om mänskliga rättigheter.
- Den nya rollen lokalsamordnare har varit mycket positiv för oss inom LSS och Socialpsykiatri. Med god kännedom och kompetens i våra frågor har vi nu en mottagare som hjälper oss att bygga struktur och långsiktighet i lokalfrågorna

Den förändringsresa som påbörjades i mars har påverkat oss på alla nivåer. Vi ser positiva effekter som ökat samarbete, nya innovativa sätt att arbeta på och medarbetare som kommer med konstruktiva lösningar och vågar ifrågasätta gamla invanda mönster som inte alltid är gynnsamma. En del aktiviteter har vi kunnat implementera på kort sikt medan andra kräver ett mer långsiktigt arbete.

4 Uppföljning av mål

4.1 Kommunfullmäktiges målbild och övergripande mål

Kommunfullmäktiges övergripande målbild och mål för perioden 2024–2027 är att tillsammans skapa en tryggare kommun som vi är stolta över att bo och verka i.

Tillsammans skapar vi trygghet

"Trygga människor visar tillit, stöttar varandra och bidrar till en hållbar framtid tillsammans. Trygg är den som kan lita på att få stöd och hjälp i livets olika skeden, slipper vara rädd för olyckor och brott och lever i ett väl fungerande samhälle. Trygghet skapas när vi lever ett självständigt liv och är vårt allra bästa jag, samtidigt som vi känner samhörighet och stolthet i en jämlik och inkluderande omgivning."

För att alla ska bidra till ökad trygghet i Enköping fokuserar vi på tre övergripande koncernmål, våra tre S:

- *Samhörighet*
- *Självständighet*
- *Stolthet*

4.1.1 Tillsammans skapar vi trygghet

För nämnden innebär det:

För vård- och omsorgsnämnden innebär det fokus på att skapa förutsättningar för trygga medborgare och medarbetare.

Kommunens invånare ska känna en trygghet i att vård- och omsorgsnämndens verksamheter erbjuder en god och sammanhållen vård och omsorg när behov uppstår. De ska känna tillit till vår förmåga att tillgodose deras behov på ett effektivt, rättssäkert och hållbart sätt. Det innebär en ansvarsfull användning av våra resurser där rätt insatser erbjuds vid rätt tidpunkt med personens individuella behov i centrum.

Som arbetsgivare ska nämnden arbeta för en god arbetsmiljö som är präglad av trygghet, tillit, inkludering och personlig utveckling. Trygga och motiverade medarbetare är en förutsättning för att uppnå nämndens mål och för att utveckla våra verksamheter.

Till delåret har nämnden bidragit genom att:

Förvaltningen har under hösten 2023 och januari 2024 anställt två strateger som särskilt arbetar med att förebygga välfärdsbrott och att jobbar strategiskt med uppföljningar och granskningar av all verksamhet som ligger under nämndens ansvar. Detta i syfte att säkerställa att skattemedel används rätt och att kvaliteten ligger på rätt nivå utifrån krav och nämndens prioriteringar.

Det pågår också ett arbete med att utbilda berörda medarbetare i modellen individens behov i centrum (IBIC) även detta säkerställer att rätt insatser ges och att vi över tid kan följa att de insatser som ges ger skillnad för de vi är till för.

Förvaltningens chefer ingår i konceptet "Utvecklande ledarskap" sedan ett antal år tillbaka. Under hösten påbörjas ett arbete med Utvecklande medarbetarskap. Allt med syfte att ha medarbetare/chefer som mår gott och gör nytta i sina uppdrag.

Resultatet av 2024 års brukarbedömningar är inte publicerade ännu.

4.1.2 Samhörighet

För nämnden innebär det:

För vård- och omsorgsnämnden innebär det fokus på att skapa effektiva samarbeten med andra nämnder, regionen samt andra aktörer.

Vård och omsorg är komplexa verksamheter där olika aktörer, både inom och utanför kommunen, spelar en viktig roll för att skapa en effektiv och sammanhållen vårdkedja. Varje aktörs kunskap och kompetens kompletterar varandra för att uppnå bästa möjliga resultat.

Nämnden ska aktivt bidra till samverkan genom väl utarbetade samarbetsytor både inom kommunen och tillsammans med regionen.

Till delåret har nämnden bidragit genom att:

Genom det förändringsarbete som pågår i vård- och omsorgsförvaltningen så trampar vi upp nya stigar till samarbete. Vi har under kort tid hittat många nya samarbeten mellan och inom verksamheterna. Målet att ro våra förändringsarbeten i hamn skapar samhörighet på flera nivåer där vi i olika mötesforum samlas kring gemensamma uppdrag och en tydlig målbild.

Det finns väl utarbetade samverkansformer mellan Region Uppsala och länets kommuner inom området hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO). Förvaltningen ingår också i andra nätverk lokalt och regionalt tillsammans med olika huvudmän som exempelvis Region Uppsala, Länsstyrelsen, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen etc.

Förvaltningen har sedan årsskiftet förberett en större satsning inom området effektiv och nära vård. Detta görs under ledning av förändringsledaren där utgångspunkten är vad förvaltningen behöver för att klara nuvarande och kommande utmaningar i vårdkedjan. Detta arbete siktar nu under hösten in sig på hemtjänst och hemsjukvård, där en handlingsplan med långsiktiga mål kommer att styra arbetet.

4.1.3 Självständighet

För nämnden innebär det:

För vård- och omsorgsnämnden innebär det fokus på att skapa förutsättningar för individer inom nämndens ansvarsområde att leva ett självständigt liv.

Digitalisering och implementering av välfärdsteknik banar väg till ökad effektivitet och tillgänglighet. Tekniska lösningar skapar ett mervärde för de vi är till för, samtidigt som det skapar möjlighet för våra medarbetare att vara där de bäst behövs.

Genom rehabiliterande, hälsofrämjande och förebyggande insatser kan personens egna resurser tillvaratas och därmed skapa förutsättningar att leva ett meningsfullt och självständigt liv.

Tydlig information och kommunikation till medborgare skapar förutsättningar för att fatta informerade beslut och bättre möjligheter att vara delaktig i sin egen eller anhörigas vård och omsorg.

Till delåret har nämnden bidragit genom att:

Under året har e-handel vid inköp hos personer med hemtjänst införts. Pilot har genomförts och utbildning pågår till samtliga berörda. Under hösten kommer, som det ser ut nu, alla hemtjänstinsatser i form av inköp göras via e-handel.

Förvaltningen har påbörjat ett arbete med läkemedelsautomater. Pilot beräknas genomföras under hösten med målsättning om ett breddinförande nästa år.

E-tjänst för ansökan om bistånd har införts under våren.

Upphandling av nya trygghetslarm har genomförts

Möjlighet till digitala möten med kunder infördes inom boendestöd.

4.1.4 Stolthet

För nämnden innebär det:

För vård- och omsorgsnämnden innebär det fokus på att vara en attraktiv arbetsgivare som skapar stolthet hos medarbetarna.

Kvalitet i de verksamheter som nämnden ansvarar för är en viktig faktor för att skapa stolta kommuninvånare och medarbetare. För att uppnå kvalitet behöver det finnas kompetent personal och ett systematiskt kvalitetsarbete för att kontinuerligt följa upp och förbättra processer. Det är viktigt att goda exempel sprids och kommuniceras både internt och externt.

Stolta medarbetare förutsätter att kommunen arbetar aktivt för att vara en attraktiv arbetsgivare där medarbetare väljer att stanna kvar. Kompetensutveckling, tillitsbaserat ledarskap, delaktighet och god arbetsmiljö gör att förvaltningens medarbetare kan ta ett gemensamt ansvar för kvaliteten på våra insatser. Att få ta ansvar leder till meningsfullhet och stolthet.

Till delåret har nämnden bidragit genom att:

Förvaltningen arbetar ständigt med att försöka bidra till stolta medarbetare. Detta görs bland annat genom ett nära ledarskap som kan stödja och trygga medarbetare. Ett lärcentrum är under utveckling där fortbildning och utbildning skall kunna ske på olika sätt för olika målgrupper. Satsningen Utvecklande medarbetarskap kan bidra till stolta medarbetare.

Det systematiska kvalitetsarbetet är ständigt aktuellt. I fokus har särskilt avvikelshantering stått under senaste åren. Nya processer har tagits fram och personal har fått och får återkommande utbildning i avvikelshantering. Förvaltningen har ett redaktionsråd bestående av representanter för förvaltningens verksamheter. Utvecklingsenhetens chef leder redaktionsrådet. Redaktionsrådet tar fram rutiner och annat stödmaterial som medarbetare behöver. Dessa dokument ska sedan implementeras vart och ett.

Kommunikation av förvaltningens förändringsarbete och goda exempel behöver utvecklas. Samarbetet mellan förvaltning och kommunikationsenhet fungerar mycket bra, där sker nu dialog om hur kommunikationsinsatserna kan intensifieras.

4.2 Utvecklingsmål för grunduppdraget

4.2.1 Mer effektiva och ändamålsenliga arbetssätt

Tekniska lösningar ska införas där det kan skapa ett mervärde för de vi är till för, samtidigt som det skapar möjlighet för medarbetare att vara där de bäst behövs.

Verksamheterna uppfyller de krav och mål som gäller för nämndens ansvarsområden enligt lagar och andra föreskrifter.

Bedömning av måluppfyllelsen vid delåret

Förändringsarbete för mer effektiva arbetssätt

- Anpassning av bemanning i syfte att reducera årets underskott så mycket som möjligt.
- Effektivisering av förvaltningens stödfunktioner genom att samordna och rationalisera samt stärka upp där vi idag saknar kompetens.
- Samordnad och centraliserad bemanningsplanering innebär att på ett effektivt sätt samordna förvaltningens bemanning för att öka kvalitet, minska kostnader och ge möjlighet att skapa flera tillsvidarejänster och minskat vikariebehov.
- Uppstart av lärcentrum. Lärcentrums uppdrag är att försörja förvaltningen med internutbildningar samt använda tydliga verktyg och metoder för kompetensförsörjning och kompetenssättning.
- Översyn av den kommunala hemtjänsten genomförs i samband med att all hemtjänst övergår i kommunal regi. Översynen ska ge tydliga förslag på hur hemtjänsten ska bli mer effektiv - hög kvalitet till låg kostnad.
- Fastställa rätt kostnad kommer att ske i samband med det kommunövergripande arbetet tillsammans med SKR, prislappsmodellen.
- En övergripande organisationsöversyn för hela förvaltningen har inletts i syfte att anpassa organisationen utifrån kundernas behov. Översynen beräknas vara klar vid årsskiftet 2024/2025.

Införande av nya tekniska lösningar

En utmaning i omställningen till fler digitala lösningar är bristande digital infrastruktur i form av säker tillgång till internetuppkoppling inom vård- och omsorgsförvaltningens verksamheter.

- Förvaltningen har infört en tjänst som innebär att kunder kan ansöka om bistånd via digital tjänst. Funktionen lanserades i slutet på maj.
- Förvaltningen har startat genomförandet av att ersätta fysiska inköp genom e-inköp. Genomförandet påbörjades i maj med en pilot. Under hösten kommer alla medarbetare i hemtjänsten att utbildas för att genomföra digitala inköp för alla kunder.
- Införandeprojekt av läkemedelsautomater startade under våren. Pilot kommer att genomföras i oktober månad då upphandling av automaterna är klar.
- Projekt om sensorer på särskilt boende avbröts under våren då företaget inte förmådde leva upp till våra förväntningar. Det saknas även infrastruktur som krävs avseende säker tillgång till internet för att exempelvis sensorteknik ska kunna införas på bred front. Sensorteknik ses som mycket önskvärt.

- Utökningen av tillsyn via kamera går trögt då kunder uppfattar det som hotfullt och har uppfattat att det är valfritt. En person (en baspersonal) är nu tillsatt för att särskilt uppsöka befintliga kunder i syfte att informera dem på ett tryggt sätt om vad tillsynskamera är. Även på dagtid kommer kunder som har enbart tillsyn att kunna erbjudas digital tillsyn.
- Digitala möten inom boendestöd har genomförts med positivt resultat. Vi ser möjligheter att implementera digitala möten inom flera områden som exempelvis daglig verksamhet.

Ledningssystem för kvalitet

- En särskild satsning har gjorts kring avvikelshantering under det senaste året där en ny process tagits fram och implementerats.
- En ny modell för verksamhetsuppföljning har tagits fram av strategier tillsammans med MAS, MAR och SAS.
- En översyn av förvaltningsövergripande riktlinjer, processer och rutiner pågår under ledning av det redaktionsråd som bildades 2023.

4.2.2 Samordnade vård- och omsorgsprocesser

Målet omfattar både samordning inom den egna nämndens ansvarsområden och i samverkan med regionen och andra aktörer med fokus på:

- *Utskrivning från slutenvård*
- *Samordnad individuell plan*
- *Samordnad medicinsk planering*
- *Teamarbete*
- *Vårdprevention*
- *Köp av platser*

Bedömning av måluppfyllelsen vid delåret

Utskrivning från slutenvård

Det pågår ett länsövergripande arbete för att ta fram ett nytt avtal gällande betalningsansvar för utskrivningsklara inom slutenvård. Inriktningen på det arbetet är i högre grad riktat mot samarbete i jämförelse med tidigare avtal för betalningsansvar. Det ska ske i form av partsgemensamma analyser som genomförs när utskrivningsklara patienter ligger kvar inom slutenvården under en längre tid. Enköpings kommun har varit pilotkommun. Genomsnittstiden från utskrivningsklar till att komma hem har minskat under piloten vilket är mycket positivt, dock har det gått för kort tid för att kunna dra säkra slutsatser om vad det beror på.

Samordnad medicinsk planering

Inom palliativ vård i hemmet har lokala rutiner tagits fram mellan kommunens hälso- och sjukvård och LAH.

Ett nytt avtal kring läkaruppdrag inom kommunal hälso- och sjukvård har tagits fram genom ett länsövergripande arbete och förväntas träda i kraft under hösten. Avtalet ställer högre krav på samverkande hälso- och sjukvård i hemmet.

Samverkan med privata vårdcentraler har inletts inom ramen för den lokala tjänsteledningen för hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO) genom att de bjuds in till att delta i det forumet.

Teamarbete

Den samlade bedömningen är att vi har ett arbete att göra internt inom förvaltningen gällande teamarbete. Det finns en otydlighet och osäkerhet kring vad teamarbete innebär, vilka som ingår i teamet och hur strukturen för teamarbetet ska se ut. Det finns också utmaningar med bemanning av teamen och förståelse för de olika lagrummen. Samtal förs i bland annat patientsäkerhetsforum för att skapa ett samförstånd kring begreppet samt hur vi framåt ska implementera ett gemensamt förhållningssätt.

Vårdprevention

Enköpings kommun fick i september Senior alerts utmärkelse som Guldkommun, vilket innebär att 95 procent av de äldre på kommunens särskilda boenden får riskbedömningar, där minst 75 procent leder till förebyggande åtgärder. Senior alert är ett kvalitetsregister som används för att hjälpa till att identifiera och förebygga risker som fall, trycksår och viktnedgång.

Köp av korttidsplatser

Perioden januari-augusti 2024 har köp av korttidsplatser, framförallt på Villa Idun, kostat nämnden knappt 15 mkr. Varje plats kostar ca 2 500 kronor. Budgeten för året är 24 mkr. Antalet personer med beslut om korttidsplats har minskat från 57 personer i januari till 42 personer i juni. Den 3 september hade vi 10 personer som befann sig på köpt korttidsplats i väntan på särskilt boende.

Köp av permanenta platser

Nämndens kostnader för köp av LSS boende platser har tom augusti kostat drygt 15 mkr. Budget för året är nästan 29 mkr. Minskningen beror på att två personer flyttat hem till Enköping och får hjälp av kommunens egen regi. Detta innebär att en kostnad kvarstår för nämnden men den är mindre än vid de externa placeringarna. Kunskapen om att ta hand om personer med komplexa behov ökar när personerna finns kvar i kommunen vilket på sikt möjliggör ett bättre omhändertagande, en bättre arbetsmiljö för personal men också att personerna får bo i sin hemkommun med sitt nätverk.

Nämndens kostnader för köp av Sol boende platser är nästan upp i 6 mkr. Budget för året är drygt 10 mkr. Vardaga har i dagsläget blivit godkända att sälja platser vilket innebär att kunder som redan finns hos dem på korttidsplats kommer att bli erbjudna permanent plats i de fall de har ett sådant beslut.

4.2.3 Vara en attraktiv arbetsgivare

- Minskad sjukfrånvaro
- Högt medarbetarengagemang
- Ökad andel tillsvidareanställningar

Bedömning av måluppfyllelsen vid delåret

Minskad sjukfrånvaro

Inom LSS ses en ökning av sjukfrånvaron, förutom februari och mars. Störst ökning av sjukfrånvaro syns i juli samt därefter maj. Under januari till och med april har långtidsfrånvaron varit lägre under 2024 jämfört med samma månader 2023. För månaderna maj och juli har långtidsfrånvaron varit högre under 2024 jämfört med samma månader föregående år. Korttidsfrånvaron har varit högre under januari till juli 2024 jämfört med samma period 2023. Förvaltningen har genomgått stora förändringar under perioden vilket bedöms avspeglas i

sjukfrånvaron. I takt med ökad stabilitet i våra verksamheter med stöd av de pågående insatserna i förändringsresan, är förhoppningen att sjukfrånvaron ska sjunka framöver.

Hälsa och sjukvård har mer långtidssjukskrivningar som beror på både psykisk ohälsa, sjukdomar men även rehabilitering efter skador som orsakats utanför arbetet. En oro som finns är att vi förlorar personal på grund av en "kultur" inom VO där många känner sig kritiserade och illa behandlade. Framförallt gäller det mellan verksamheterna där kommunikationen inte fungerar och att man inte ser till helheten utan ser bara till sin egen verksamhet.

Inom äldreomsorgen har sjukfrånvaron ökat med 1,8 % sedan samma period förra året. Äldreomsorgens ambition har varit att minska framförallt den korta sjukfrånvaron. Vi ser att sjukfrånvaron är högre i de större hemtjänstgrupperna och framför allt hos de med undermåliga lokaler. Ett utökat antal chefer och mindre arbetsgrupper i hemtjänsten skapar möjlighet till ett mer nära ledarskap och mer individuella samtal och stöd. Därför har fler chefer anställts och en planering pågår hur hemtjänstens grupper kan organiseras och placeras. Övertagandet av två privata utförare kunder har ytterligare påvisat nödvändigheten av en sådan förändring.

Kundernas komplexa behov av omvårdnad och tillsyn påverkar arbetsmiljön för medarbetarna. Vi ser en klar trend att sjukskrivningar ökar i de verksamheter som får kunder med komplexa behov och är starkt utåtagerande. Korttidsverksamhet och verksamhet med inriktning omvårdnad till personer med demenssjukdomar är mer utsatt för denna problematik.

Högt medarbetarengagemang

För att lyckas med vår förändringsresa krävs engagemang och delaktighet på alla nivåer. Just nu pågår ett arbete för att kommunicera våra olika aktiviteter i syfte att skapa en tydlig och gemensam målbild. Effekterna på sikt förväntas vara positiva och synas i enkäten för HME.

Inom Hälsa och sjukvård finns ett högt engagemang när det kommer till att sätta patienten först. Många medarbetare med hög kompetens som vill samverka men på grund av brister i kommunikationen och helhetssyn fungerar samarbetet inte optimalt.

Ökad andel tillsvidareanställningar

Ett arbete pågår att se över bemanningen och säkerställa att den är effektiv. Det innebär i praktiken att minska andelen timvikarier genom att nyttja medarbetare med tillsvidareanställning mer effektivt.

Inom hälsa och sjukvård har det varit svårt att rekrytera, arbete pågår för att minska behovet av hyrpersonal och vikarier. Arbetet börjar att ge effekt.

En annan påverkningsfaktor är den ekonomiska situationen som inneburit en mycket restriktiv åter- och nyanställning av både chefer och medarbetare. Chefer har tvingats till återhållsamhet med tillsvidareanställningar och vikarier tas inte in i samma omfattning som tidigare vilket påverkar till en ansträngd arbetssituation.

Det är också svårt att få vikarier med kompetens vid anställning. Det krävs kompetenspåfyllning under längre tid för att vikarien ska känna sig mer säker i det allt mer avancerade omvårdnadsarbetet. Detta gör att mer ansvar läggs på ordinarie medarbetare. Ett exempel är att delegering görs i minskad omfattning. Det medför att ordinarie medarbetare får ge medicin till fler kunder och på fler enheter, vilket är en stressfaktor.

4.2.4 Ekonomi i balans

Nämnden ska inte redovisa en negativ avvikelse i relation till tilldelad budgetram vid utgången av 2024.

Årsprognosen pekar 2024 på ett sämre utfall jämfört med 2023. Årsprognosen visar på en negativ avvikelse motsvarande 51,2 mkr. Se vidare under rubriken 3 gällande de åtgärder vård- och omsorgsnämnden fattade beslut om den 24 april 2024 samt behovet av omställningsmedel under kommande tre år.

5 Uppföljning av riktade satsningar och uppdrag

5.1 Satsningar och uppdrag från kommunfullmäktige

Särskilda satsningar i KF:s årsplan	Uppföljning av satsning
Satsning barn och unga	Den uppräknig som tilldelats täcker inte för förväntade ökning av personalkostnader, volymökningar, prisuppräknig och driftkostnader. Vård- och omsorgsnämnden har genererat negativ avvikelse i relation till de medel som kommunfullmäktige fattat beslut om under flera år. Som en del i att komma till rätta med det beslutade vård- och omsorgsnämnden om åtgärder för en hållbar ekonomi för vård- och omsorgsnämnden den 24 april. Se hänvisning i kapitel 3.
Fortsatt verksamhetsutveckling	Verksamhetsutveckling pågår i vård- och omsorgsnämndens samtliga verksamheter enligt plan. Se kapitel 4.
Hållbarhet prioriteras	Hållbarhet beaktas både i det löpande arbetet och det förändringsarbete som pågår. Exempel på det är implementering av digitala inköp och läkemedelsautomater, vilket bland annat minskar transporter.

Uppdrag i KF:s årsplan	Uppföljning av uppdrag
Effektiviseringskrav på nämnderna	Översyn av arbetssätt och servicenivåer pågår inom ramen för det beslutade förändringsarbete som pågår inom vård- och omsorgsnämndens verksamhetsområden.

6 Uppföljning ekonomi

Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämndens utfall för perioden januari-augusti är 727,7 mkr, och motsvarar en avvikelse mot budget om -30,2 mkr. Den enskilt största avvikelsen är personalkostnader och motsvarar ett underskott om -31,8 mkr i jämförelse mot budget.

Helårsprognosen är 1 092,2 mkr vilket motsvarar ett underskott om -51,2 mkr i jämförelse mot budget. Den största avvikelsen är personalkostnader vilket prognosticeras till -66,3 mkr vid årets slut.

Resultaträkning

Intäkter / Kostnader (mkr)	Bokslut 2023	Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2024	Budget 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse prognos helår mot budget
Taxor och avgifter	44,5	29,8	32,3	44,0	48,7	4,7
Bidrag (intäkter)	34,9	15,0	16,3	33,0	27,5	-5,5
Övriga intäkter	12,9	7,4	8,3	11,5	11,9	0,4
Summa intäkter	92,3	52,1	59,0	88,5	88,1	-0,4
Personalkostnader	-760,0	-505,8	-544,3	-763,5	-829,9	-66,3
Bidrag (kostnader)	-21,2	-11,5	-15,0	-24,9	-23,1	1,8
Köp av verksamhet	-161,2	-98,6	-107,4	-171,6	-148,0	23,6
Lokalhyror	-61,0	-41,8	-45,3	-64,1	-68,9	-4,8
Övriga driftskostnader	-105,9	-64,7	-69,3	-100,4	-105,3	-4,9
Kapitaltjänstkostnader	-4,9	-3,2	-3,3	-5,0	-5,3	-0,3
Summa kostnader	-1 114,2	-725,6	-784,5	-1 129,5	-1 180,3	-50,8
Summa totalt (mkr)	-1 021,9	-673,5	-727,6	-1 041,0	-1 092,2	-51,2

Driftsredovisning

Verksamhet (mkr)	Bokslut 2023	Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2024	Budget 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse prognos helår mot budget
Hemtjänst	-225,0	-146,4	-167,0	-221,3	-247,0	-25,7
Särskilt boende	-302,7	-205,4	-214,1	-301,3	-303,7	-2,5
Korttidsboende	-15,9	-9,7	-10,0	-15,3	-20,6	-5,2
Hjälpmedel, dagverksamhet, jour, demensteam	-80,7	-51,8	-57,0	-90,4	-89,8	0,5
Öppen verksamhet äldreomsorg	0	0	0	0	0	0
LSS, boende	-119,7	-81,8	-81,2	-108,5	-121,9	-13,4
LSS, daglig verksamhet	-59,3	-39,1	-43,2	-68,7	-69,0	-0,3
LSS, personlig assistans	-69,4	-40,9	-47,6	-69,9	-75,4	-5,5
LSS, kontaktperson, ledsagning, avlösare, barnverksamhet, stödfamilj, PO ombud	-27,0	-18,3	-18,6	-27,7	-26,6	1,1

Boendestöd	-15,6	-10,2	-10,6	-19,7	-20,6	-0,9
Öppen verksamhet socialpsykiatri	-3,0	-2,3	-2,6	-4,1	-5,2	-1,1
Bostadsanpassning	-3,0	1,6	-2,9	-5,0	-5,0	0,0
Köpta platser	-58,5	-37,1	-43,2	-67,8	-64,0	3,8
Central administration	-40,6	-27,9	-28,7	-39,9	-42,0	-2,1
Nämnd	-1,5	-1,0	-0,9	-1,6	-1,4	0,2
Totalt (mkr)	-1 021,9	-673,5	-727,6	-1 041,0	-1 092,2	-51,2

6.1 Ekonomisk analys

Ekonomisk analys

Vård- och omsorgsnämnden visar ett underskott på 30,2 miljoner kronor per sista augusti jämfört med budget. Huvuddelen av underskottet beror på högre personalkostnader inom äldreomsorgen och LSS-boenden. Jämfört med budget för januari–augusti är avvikelsen för personalkostnaderna negativ med 31,8 miljoner kronor, och underskottet väntas fortsätta öka till 66,3 miljoner kronor under årets sista månader.

De ökade kostnaderna kan främst hänföras till sjukfrånvaro som totalt uppgår till 16,6 miljoner kronor, övertid som uppgår till 7,1 miljoner kronor samt kostnader för vikarier och delade turer som uppgår till totalt 84,9 miljoner kronor som inkluderar sommarvikarier. Samt en utökning av hemtjänsten, då cirka 200 kunder har övergått till hemtjänst i egen regi. Personalkostnader som sjukfrånvaro, övertid och vikariekostnader saknas till stor del i budgeten vilket givetvis visar sig i utfallet.

Prognosen för personalkostnaderna visar ett underskott på 66,3 miljoner kronor för helåret. De flesta enheter inom hemtjänst, äldreboenden och LSS-boenden står inför utmaningar med höga personalkostnader. För att minska underskottet arbetar förvaltningen aktivt med att anpassa bemanningen.

Hemtjänst

Utförande av hemtjänst i privat regi, kommunen har sagt upp avtalen med två privata företag som tidigare utförde hemtjänst, vilket innebär att dessa företag inte längre kan väljas som hemtjänstleverantörer. Kommunen har istället tagit över och utför nu tjänsterna i egen regi.

Under sommaren och hösten har förvaltningen flyttat cirka 200 hemtjänstkunder från privata utförare till egen regi. Detta krävde noggrann planering för att se till att övergången gick smidigt och att kundernas behov fortsatt tillgodosågs. Övergången har resulterat i ett överskott på 19,3 miljoner kronor, vilket har använts för att anställa ny personal och etablera tre nya grupper inom hemtjänsten.

Enligt prognosen som tagits fram visar det sig att behovet överstiger 19,3 miljoner kronor. Förväntningarna är att utfallet för de nya grupperna kommer att vara högre än det överskott som tidigare angivits.

De ökade kostnaderna kan främst hänföras till sjukfrånvaro som uppgår till 4,6 miljoner kronor, övertid som uppgår till 1,7 miljoner kronor samt kostnader för vikarier som uppgår till 23,8 miljoner kronor som inkluderar sommarvikarier.

LSS boende

Avvikelsen i helårsprognosen jämfört med budget, som uppgår till totalt -13,4 miljoner kronor. 1 augusti 2023 uppgick antalet årsplaceringar till 112, medan prognosen för 2024 visar en förväntad ökning till 121 årsplaceringar. Denna ökning i volym innebär ett större behov av resurser, och bemanningen behöver därför vara mer omfattande än tidigare för att möta det ökade behovet av stöd och omsorg inom LSS-verksamheten.

De ökade kostnaderna beror främst på sjukfrånvaro, som uppgår till 1,3 miljoner kronor, övertidskostnader på 1,2 miljoner kronor samt kostnader för vikarier, inklusive sommarvikarier, som totalt uppgår till 8,1 miljoner kronor.

LSS personlig assistans

Antalet kunder inom personlig assistans ökar, vilket medför nya krav inom nämndens ansvarsområden för att kunna hantera det växande antalet kunder och säkerställa att alla får det stöd de har rätt till enligt lagen. En annan orsak till ökade kostnader är att grundbemanningen inom personlig assistans behöver utökas på grund av mer komplexa ärenden som kräver extra personalresurser.

Köp av verksamhet

Nämndens kostnader för köp av verksamhet består främst av köpta vårdplatser. Prognosen för köp av verksamhet visar ett överskott på 3,8 miljoner kronor. Under första veckan i maj har förvaltningen avslutat en mycket kostsam köpt plats (13 900 kr/dygn) och personen det gäller har flyttat till en nystartad verksamhet i kommunens egen regi. Hemtagningsinsatserna har bidragit till minskade kostnader för förvaltningen, och denna positiva utveckling förväntas fortsätta i takt med att fler externa placeringar avslutas och ersätts av insatser som utförs inom kommunens egen verksamhet.

Övriga driftskostnader

Övriga driftskostnader avviker negativt från helårsprognosen med 4,9 miljoner kronor jämfört med budget. Ökningen är generell och återfinns inom olika områden och kostnadskategorier. Dessutom har de nya grupperna medfört extra kostnader i samband med uppstarten.

Ett domstolsbeslut från 2022, rörande personlig assistans, har också påverkat budgeten negativt med 2 miljoner kronor.

6.2 Åtgärder för budget i balans

Se vidare under rubriken 3 samt 4.2.4 gällande vård- och omsorgsnämndens beslut om åtgärder den 24 april samt behovet av omställningsmedel.

6.3 Uppföljning volymer

Verksamheter med volymuppräknning i RFM	Volymenhet	Volym budget enligt beslutad RFM	Volym prognos helår	Avvikelse volym prognos mot beslutad budget	Avvikelse prognos mot budget utifrån volym (mnkr)	Avvikelse prognos mot budget i driftsredovisningen (mnkr)
LSS, daglig verksamhet	Kunder	235	235	0	0	
Boendestöd	Timmar	16 000	16 000	0	0	
Hemtjänst	Timmar	346 000	346 000	0	0	

Verksamheter med volymuppräknning i RFM	Volymenhet	Volym budget enligt beslutad RFM	Volym prognos helår	Avvikelse volym prognos mot beslutad budget	Avvikelse prognos mot budget utifrån volym (mnr)	Avvikelse prognos mot budget i driftsredovisningen (mnr)
Korttidsboende	Årsplacering	30	30	0	0	
Köpta platser	Årsplacering	55	54	-1	1,2	
LSS, boende	Årsplacering	121	121	0	0	
Särskilt boende	Årsplacering	447	447	0	0	

Under första veckan i maj avslutades en mycket dyr extern placering (13 900 kr per dygn) och personen i fråga har nu flyttat till en ny verksamhet som drivs av kommunen. Det har krävts mycket förberedelsearbete för att allt ska fungera, men i dagsläget går det bra. Planering pågår för att kunna ta hem fler personer under året. I övrigt är prognosen oförändrad.

7 Uppföljning av väsentliga externa utförare

Köp av verksamhet	Andel % av nettokostnad utfall jan-aug 2024	Andel % av nettokostnad budget jan-aug 2024	Antal externa utförare per 31 augusti 2024
Köpta platser	100,0 %	100,0 %	27
Hemtjänst	21,1 %	23,7 %	9
Korttidsboende	0,4 %	0,4 %	1
Hjälpmedel, dagverksamhet, jour, demensteam	3,4 %	3,1 %	3
LSS, daglig verksamhet	9,0 %	8,3 %	1
LSS, personlig assistans	47,1 %	47,0 %	32

7.1 Sammanfattning av utförd uppföljning

8 Investeringsredovisning

8.1 Investeringsredovisning, årlig budget (mnr)

Investeringar 2024 (mnr)	Budget 2024	Utfall jan-aug 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse prognos helår mot budget
Investeringar	-4,2	-2,1	-4,2	0,0
Totalt (mnr)				

Kommentarer till investeringsredovisning, årlig budget

Investeringsbudgeten används till att bekosta kallelsealarm för särskilda boenden, möbler och andra inventarier till verksamheterna samt olika hjälpmedel, till exempel elrullstolar, vilket inkluderar allt från kontorsmöbler och arbetsstationer till teknisk utrustning och inredningsdetaljer. Dessa satsningar syftar till att förbättra arbetsmiljön, öka effektiviteten och skapa en mer attraktiv och funktionell miljö.

9 Förväntad utveckling

Omställning för att säkerställa god kvalitet, bra arbetsmiljö och en hållbar ekonomi

Förvaltningen har inlett ett omfattande och långsiktigt omställningsarbete som kommer att fortsätta under de kommande tre åren. Prognosen för att lyckas är mycket god men förutsätter långsiktiga omställningsmedel, en gemensam grund att utgå från gällande verksamhetens kvalitet kopplat till ett hållbart användande av skattemedel, det vill säga ett tydligt beslut kring vad kärnverksamheten ska kosta i relation till dess kvalitet. Nämnd och förvaltning behöver dela en gemensam bild av vad som krävs för att nå målet. Detta omställningsarbete kommer att färga och påverka nämndens och förvaltningens engagemang och riktning under de kommande åren. Omställningsarbetet har högsta prioritet.

Omvärldsfaktorer

Den demografiska utvecklingen, ökade vårdbehov och andra faktorer i samhället kommer att leda till fortsatta utmaningar gällande framtidens kompetensförsörjning. Utmaningarna kommer att mötas med ett Lärcentrum för internutbildning samt ett intensivt arbete med kompetenssättning bestående av nya arbetssätt och teknisk utveckling.

Nya lagstiftningar och bestämmelser kommer att förändra ramarna för vårt arbete, exempelvis genom ett ökat förebyggande och uppsökande perspektiv.

Struktur

Två strukturella perspektiv kommer att vara centrala för förvaltningens utveckling framöver. En väl genomarbetad lokalförsörjningsplan finns nu beslutad i vård- och omsorgsnämnden och kommer att verkställas vilket innebär att vi, på sikt, kommer tillrätta med den platsbrist som råder och som påverkar kostnaderna och kvaliteten negativt.

Den digitala infrastrukturen inom förvaltningens verksamheter behöver utvecklas och säkerställas för att möjliggöra täckning och implementering av välfärdsteknik. Arbetet med detta påbörjas under hösten 2024.

10 Internkontroll

Risk	Kontroll	Resultat	Kommentar
<p>Risk för bristande beslutsunderlag.</p> <p><i>Det finns en risk för att ekonomiska underlag och analyser som beslut om åtgärder grundar sig på inte stämmer. Detta kan innebära att felaktiga beslut och åtgärder fattas, vilket kan få konsekvenser för kunder och medarbetare.</i></p>	<p>Kontroll av analyser och prognoser jämfört med faktiskt utfall.</p>	<p> Kontroll genomförd med stor avvikelse</p>	<p>Arbetet med att utveckla ekonomiska underlag kopplat till uppföljning och analys pågår men har för närvarande stora brister. Förstärkning i form av controller på konsultbasis har genomförts för att intensifiera arbetet.</p>
<p>Risk för bristande kommunikation och dialog kopplat till det förändringsarbete vård- och omsorgsnämnden står inför.</p> <p><i>Om förändringsarbeten drivs på för snabbt hinner inte implementering att ske. Kommunikation, information, dialog och andra viktiga kanaler för att nå samtliga medarbetare uteblir eller brister. Konsekvensen innebär utebliven effekt av tänkt förändring.</i></p>	<p>Förändringskommunikation</p>	<p> Kontroll genomförd med mindre avvikelse</p>	<p>Pågår ständigt arbete gällande kommunikation i ledningsgruppen. Speciella plattformar och kommunikationskanaler kopplat till omställningsarbetet finns upprättade för ökad kommunikation.</p>
<p>Risk för att medarbetare utsätts för hot och våld</p>	<p>Avvikelse gällande hot och våld.</p>		<p>Under perioden januari till augusti i år har det rapporterats in 64 avvikelser om hot jämfört med 62 under samma period föregående år. Antalet hot mot tjänsteman har endast rapporterats in 2 under 2024 jämfört med 8 samma period föregående år. Antalet avvikelser kring våld har minskat från 96 till 73 under 2024 jämfört med föregående år. Våld mot tjänsteman har ökat från 6 2023, till 9 under samma</p>

Risk	Kontroll	Resultat	Kommentar
			<p>period 2024.</p> <p>I början av året togs en vägledning för systematiskt arbete med hot och våld fram av HR-strateg inom arbetsmiljö för spridning i verksamheterna. Just nu pågår även ett centralt arbete med framtagande av en digital utbildning inom hot och våld utifrån arbetsmiljöperspektiv samt konflikthantering.</p>
<p>Risk för ökad sjukfrånvaro</p> <p><i>Förändringar, omställning till nya arbetssätt samt effektiviseringar kan innebära oro hos medarbetare vilket kan leda till ökade sjuktal.</i></p>	<p>Andel sjukfrånvaro.</p>		<p>Förutom under januari och mars 2024 är sjukfrånvaron inom VO högre än samma period föregående år. Under januari, februari och mars 2024 var långtidsfrånvaron dock lägre än samma månader föregående år. Från och med april och framåt har långtidsfrånvaron varit högre än samma period föregående år. Korttidsfrånvaron har varit högre under samtliga aktuella månader 2024 jämfört med 2023.</p>
<p>Risk för att nämnden redovisar negativ ekonomisk avvikelse</p>	<p>Kontroll av nämndens ekonomiska avvikelse</p>	<p> Kontroll genomförd med stor avvikelse</p>	<p>Nämnden kommer att redovisa en stor negativ avvikelse 2024.</p>
<p>Risk för brister i samverkan med regionen</p> <p><i>Brister kan bland annat innebära att individer inte får de insatser som den har behov av.</i></p>	<p>Kontroll av samverkansprocesser tillsammans med regionen</p>	<p> Kontroll genomförd med mindre avvikelse</p>	<p>Samverkansforum finns upprättade. Båda huvudmännen har stora ekonomiska utmaningar vilket utmanar samverkansarbetet.</p>